

El desplegament del currículum per al desenvolupament de les competències bàsiques:

LA PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

ROSER CANALS CABAU
febrer-08

LA PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

parlarem de...

- Què entenem per programació?
- Els referents de la programació
- El model didàctic
- La presa de decisions
- Nivells de programació
 - d'un projecte o pla de centre
 - d'una àrea o un projecte didàctic
 - de la unitat didàctica / unitat de programació
- La programació: un instrument dinàmic
 - Aportació de la U.D. a l'adquisició de les C.B.
 - Els objectius didàctics
 - Selecció dels continguts
 - Activitats d'ensenyament-aprenentatge i d'avaluació

1. La programació és...

Conjunt de decisions planificades pel professorat dels elements que intervenen en el procés d'ensenyament-aprenentatge, d'acord amb les finalitats expressades en el Projecte Educatiu del Centre i en funció de les necessitats educatives de l'alumnat.

2. Els referents de la programació

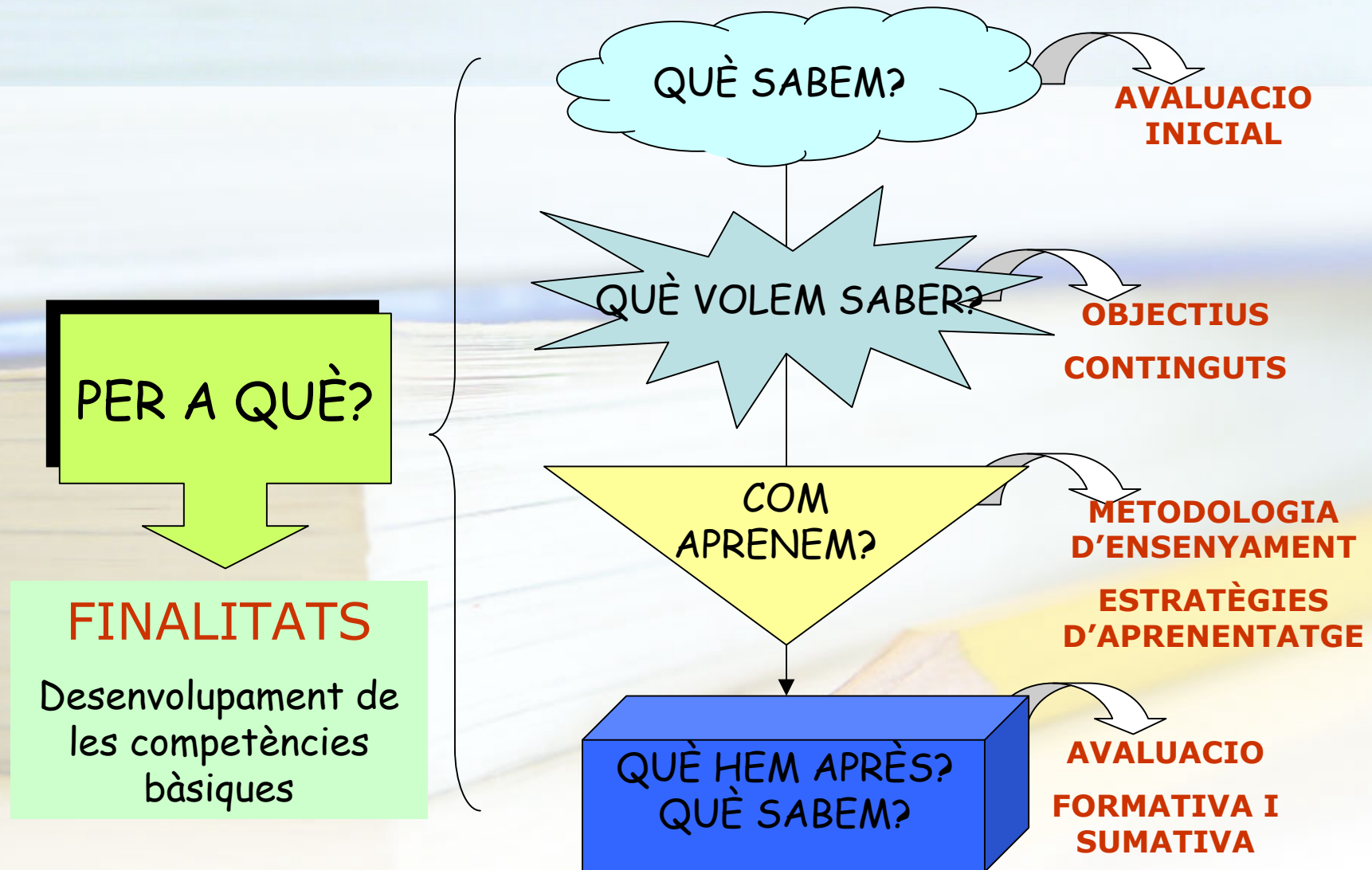

Professorat planificador \neq Professorat aplicador

La programació és ...

- Un instrument flexible, obert, en construcció... perquè:
 - S'ha de contextualitzar en funció de les necessitats educatives de l'alumnat a qui va adreçada
 - A mesura que es va construint es va autoregulant perquè tingui coherència interna
- La planificació del professorat en relació a cinc preguntes clau:

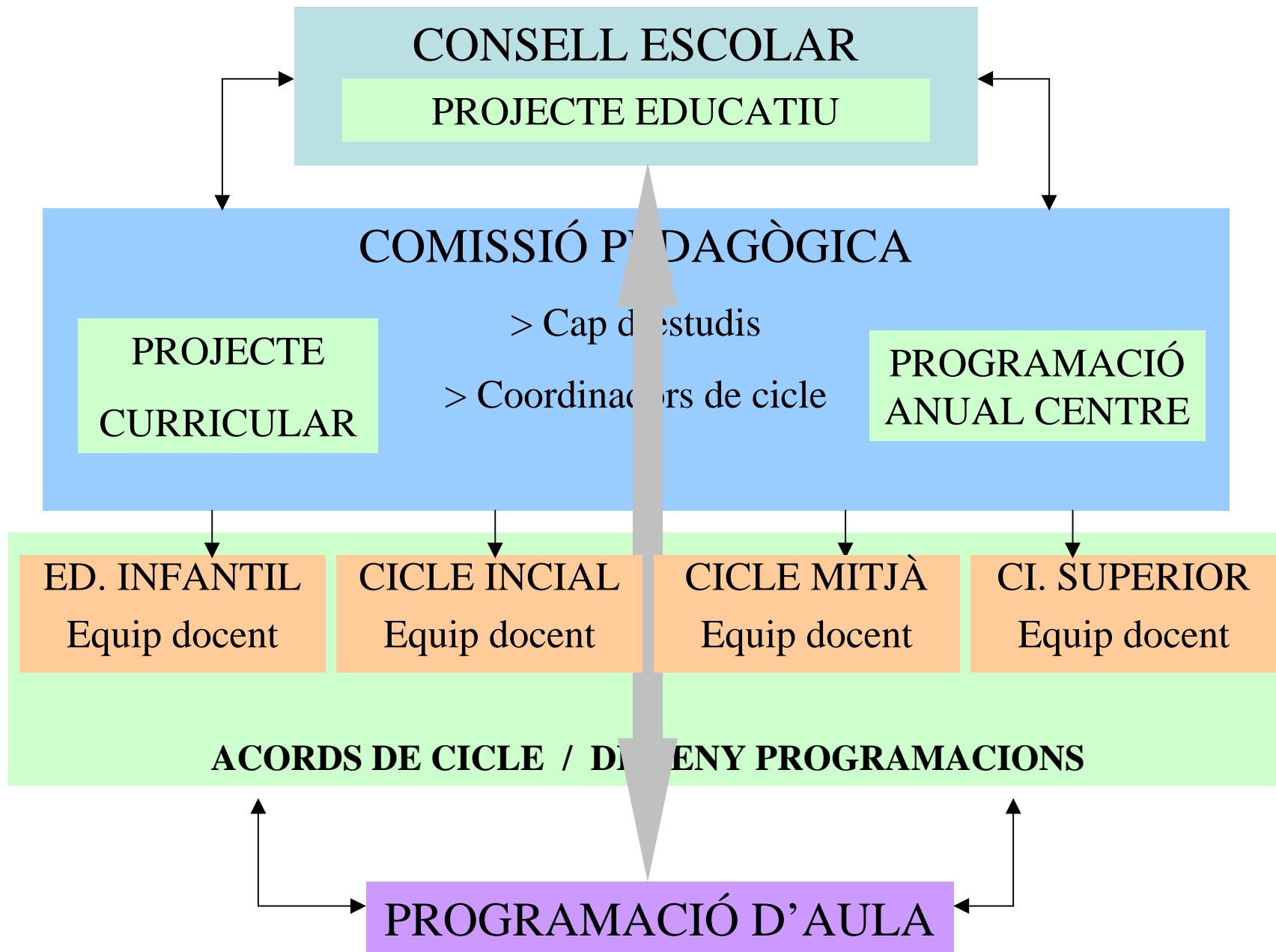
3. Model didàctic crític fonamentat en les teories socioconstructivistes

4. La presa de decisions

Per elaborar les programacions el professorat ha de prendre decisions i acords compartits que garanteixin la coherència del projecte educatiu

5. Diferents nivells de programació

- **Programació d'un projecte o pla de centre**

b) Programació d'una àrea o matèria per a un curs o un cicle

c) Programació de la unitat didàctica

d) Programació d'aula (seqüència didàctica)

a) La programació de l'àrea/matèria/projecte/ per a un cicle o curs

Els referents normatius són el Decret 142/2007 (Educació Primària) i el Decret 143/2007 (ESO)

- CONTEXT: Característiques de la matèria/de l'alumnat
- 2. OBJECTIUS DIDÀCTICS
- 3. CONTINGUTS D'APRENTATGE en relació amb l'àrea o àmbits
- 4. ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES I ACTIVITATS d'ensenyament-aprenentatge i d'avaluació.
- CRITERIS D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT I ADAPT. CURRICULARS
- CRITERIS I PROCEDIMENTS D'AVAUACIÓ I RECUPERACIO
- CONTRIBUCIÓ DE L'ÀREA/MATÈRIA/PROJECTE A L'ADQUISICIÓ DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES
- DISTRIBUCIO TEMPORAL (al llarg del trimestre, curs, cicle...)

Justificació teòrica o referent didàctic i pedagògic que explicita les intencions educatives i les seves finalitats

b) La programació de la unitat didàctica

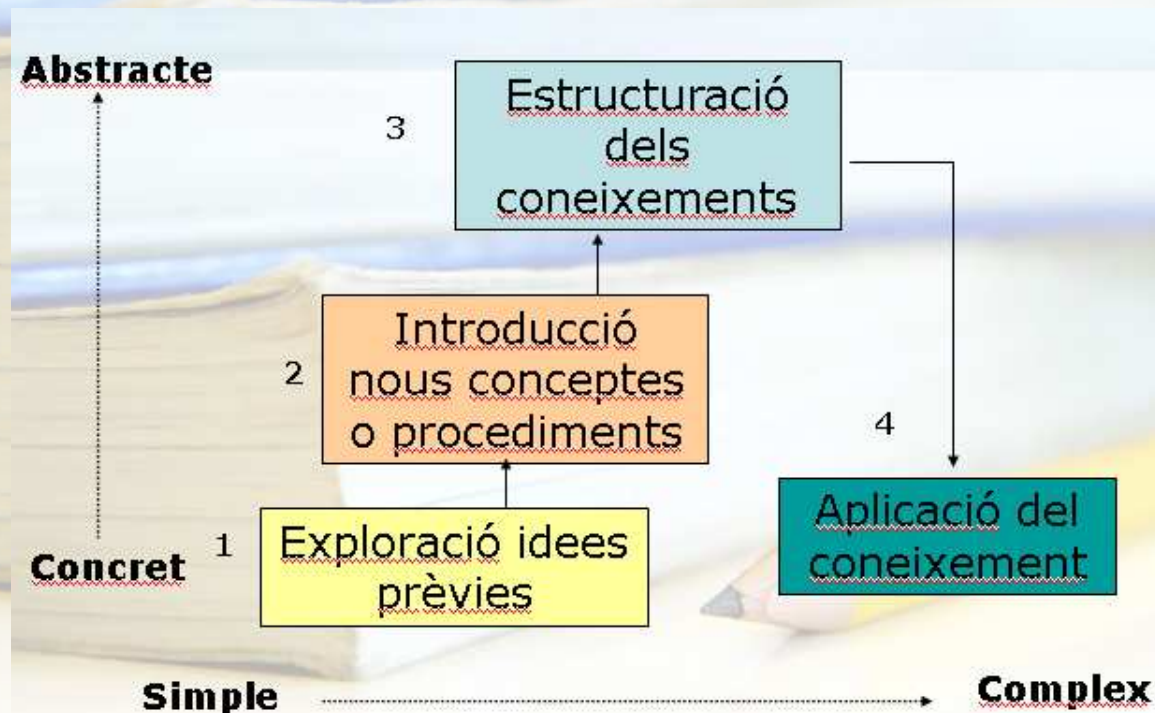
- **Objectius** de la unitat didàctica
- **Continguts** (Conceptes, Procediments i Actituds)
- **Activitats** d'ensenyament-aprenentatge (**Seqüència didàctica**) que inclouen **Activitats d'avaluació** i **Activitats d'adaptació curricular** per a l'atenció a la diversitat
- **Metodologia** i estratègies didàctiques
- **Materials** i recursos didàctics
- **Temporalització** de la U.D.i organització de l'espai i el temps

Contribució de la U.D. a l'adquisició de les C.B.

c) La programació de la unitat didàctica

la planificació de cada docent ajustada a les sessions programades per un grup concret d'alumnes a partir dels criteris i decisions preses en la programació de l'àrea o matèria en el cicle/departament (abans s'anomenava tercer nivell de concreció)

Convé que la programació d'aula respongui a la lògica de les fases didàctiques:

3. Estructuració coneixements

Abstracte

2. Introducció nous continguts

Presentació de nous coneixements com a més útils de forma provocadora i participativa. Es tracta que l'alumnat obtingui nova informació "significativa" per afavorir la construcció de nou coneixement.

Es pot intentar qüestionar les idees prèvies provocant el dubte per aconseguir un canvi conceptual o aconseguir reestructurar el coneixement incorporant nous elements.

Integració del nous coneixements a la xarxa existent mitjançant explicacions i activitats estructurades.

S'estableixen noves connexions entre conceptes que permeten elaborar idees més complexes i originals

4. Aplicació del coneixement

Transferència del coneixement après i aplicar-lo a la resolució d'un problema o una situació pràctica en diferents contextos.

Es consoliden els nous aprenentatges i es reconeix la seva utilitat.

1. Exploració idees prèvies

Tracta d'evidenciar quines són les idees prèvies i descobrir les estructures d'acolliment a partir de les quals es podran introduir nous coneixements.

També permet explicitar i negociar els objectius d'aprenentatge perquè l'alumnat se'ls representi.

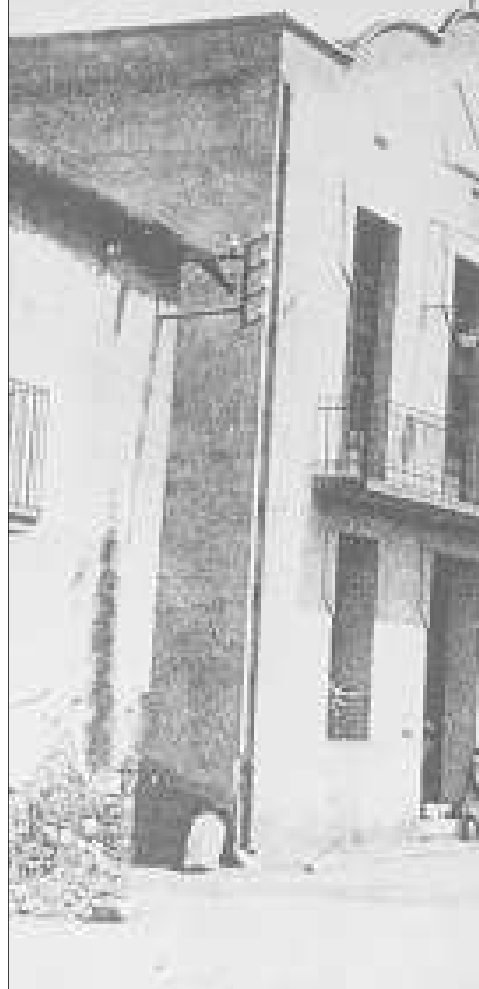
Concret

Simple

Complex

ripollot.com

Concepte social clau: CANVI I CONTINUITAT

Abstracte

Concepte social clau: canvi i continuïtat

3. Estructuració coneixements

2. Introducció nous continguts

Explicació i activitats per: introduir els conceptes de canvi i continuïtat:
-Quines coses canvien? Com canvien? Per què canvien? I quines no? Per què?
- Els canvis són aventajosos? Sempre?

-Elaboració d'un mapa conceptual sobre canvi-continuïtat dels aspectes treballats.
- Redacció d'un text interpretatiu sobre els canvis i continuïtats a partir de l'activitat de les fotografies.

4. Aplicació del coneixement

1. Exploració idees prèvies

A partir de dues imatges del poble o barri, una antiga i una actual, es genera un diàleg per extraure'n les diferències a través de l'observació, la descripció, la comparació, l'anàlisi i l'interpretació.

Investiguem com vivien el nostres avis quan eren petits.
-Elaboració d'un qüestionari de preguntes en grups de tres per entrevistar els avis. (on vivien, a què jugaven, com era la seva escola...)
- Estructuració de la informació
- Debat a l'aula: quins aspectes han canviat i quins no en relació amb la manera de viure dels nens d'ara? Què ha millorat i què no?

Concret

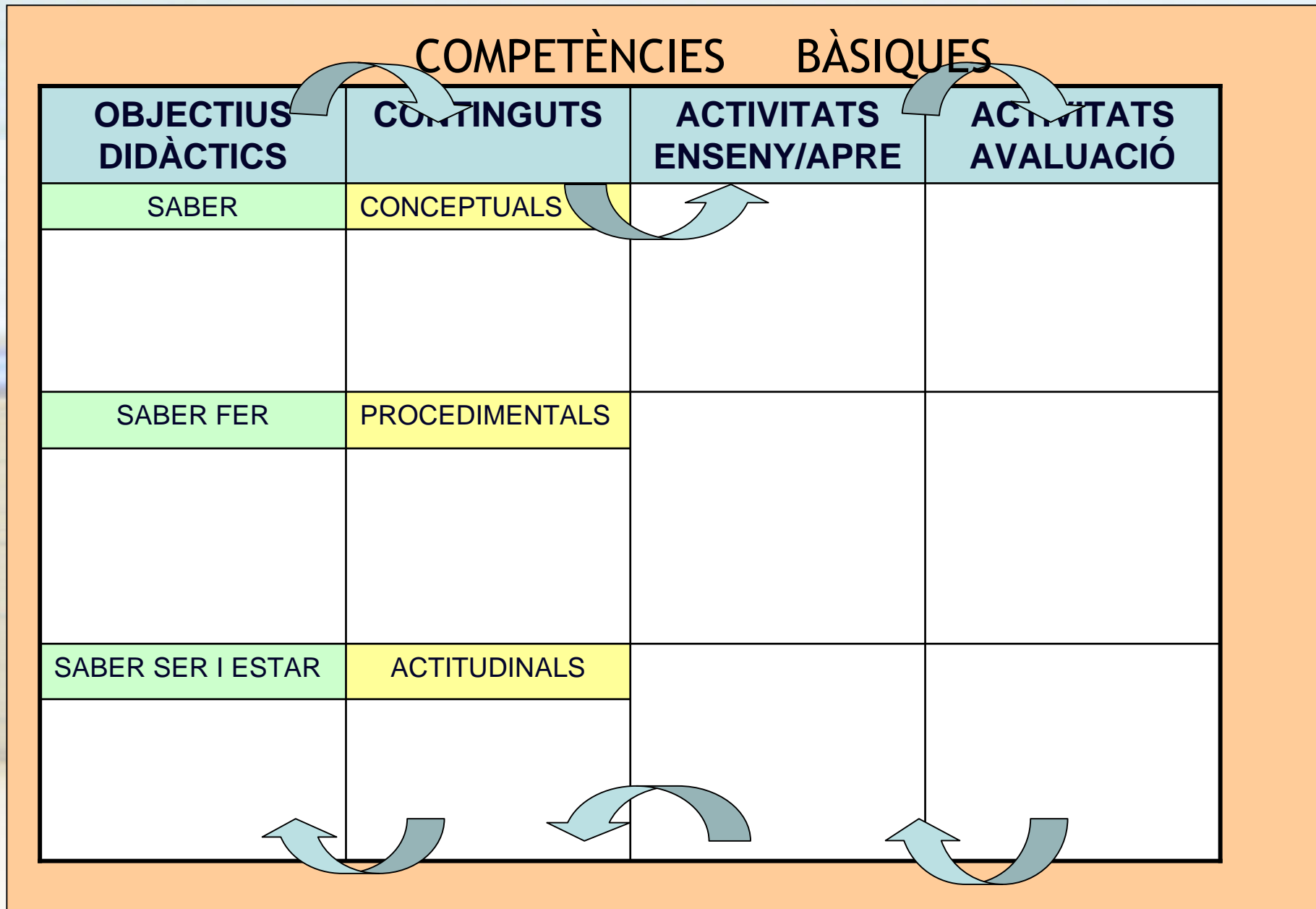
Simple

Complex

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

1. Competència comunicativa lingüística	<ul style="list-style-type: none">- Comunicació oral i escrita del coneixement i del propi pensament- Desenvolupament de les capacitats cognitivolingüístiques (descriure, explicar, justificar, interpretar, argumentar)
2. Competències artística i audiov.	<ul style="list-style-type: none">- Protecció del patrimoni artístic i mediambiental
3. Tractament de la informació i competència digital	<ul style="list-style-type: none">- Recerca, obtenció i tractament de la informació a partir de fonts diverses (observació, lectura d'imatges, entrevista).- Distinció entre informacions rellevants i anecdòtiques, objectives i subjectives, reconeixent la intencionalitat dels missatges
4. Competència matemàtica	<ul style="list-style-type: none">- Càlcul de períodes de temps de diferent durada- Representació gràfica del temps històric (successió i durada)
5. Competència d'aprendre a aprendre	<ul style="list-style-type: none">- Plantejament de preguntes: Què?, per què?, com?- Desenvolupament d'estratègies per organitzar i recuperar la informació (resums, esquemes, mapes coneptuals...)
6. Competències d'autonomia i iniciativa personal	<ul style="list-style-type: none">- Estratègies per a la planificació i execució de tasques (qüestionari)- Presa de decisions (treball cooperatiu)
7. Coneixement i inter. amb el món	<ul style="list-style-type: none">- Coneixement i interacció amb l'entorn (poble, família)- Percepció del canvi com a resultat de la interacció de l'ésser h. amb el medi
8. Competència social i ciutadana	<ul style="list-style-type: none">- Comprensió de la realitat social actual i històrica i la seva projecció el futur- Valoració i exercici del diàleg, l'empatia, la cooperació com a mitjans per exercir la ciutadania democràtica

6. La programació: un instrument dinàmic

COMPETÈNCIES BÀSIQUES	PROJECTE EDUCATIU CENTRE	PROGRAMACIÓ				PROGRAMACIÓ D'AULA
	COMISSIÓ PEDAGOGICA	ÀREA /PROJECTE (Cicle, intercycle...)		MATÈRIA/PROJECTE/C. S(Departament, Equip D.		PROFESSORAT
		E.V.P.	C. naturals	C. Socials	...	Unitat didàctica...L'aigua
1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual	Interactuar i dialogar amb els altres					
	Produir diferents tipus de text adequats a la situació comunicativa					
2. Competències artística i cultural	Expresar-se a través dels mitjans artístics					
3. Tractament de la informació i comp. digital	Cercar informació mitjançant l'ús de les TIC					
	Comunicar informació mitjançant l'ús de les TIC					
4. Competència matemàtica	Representar informació a través d'eines matemàtiques: gràfics, estadístiques...					
	Utilitzar la mesura, la proporcionalitat i el càlcul en situacions pràctiques					
5. Competència d'aprendre a aprendre	Saber autoevaluar-se per a aprendre dels encerts i dels errors					
6. Competència d'autonomia i iniciativa personal	Elegir amb criteri propi i prendre decisions					
	Adquirir consciència del què se sap, què cal aprendre i com s'aprèn					
7. Competència coneixement i interacció món físic	Emprar els procediments d'indagació científica: plantejar problemes, fer hipòtesis, cercar dades...					
8. Competència social i ciutadana	Coop resolucio de problemes					
	expresar reflexions o judicis propis a través d'una comprensió crítica del propi entorn social					

1r curs

2n curs

3r curs

✓ Aportació de la U.D. l'adquisició de les competències bàsiques

Competències bàsiques	Contribució de la unitat didàctica
✓ Coneixement i interacció amb el món	
✓ Competència social i ciutadana	
✓ Competència cultural i artística	
✓ Competència en comunicació lingüística i audiovisual	
✓ Competència matemàtica	
✓ Tractament de la informació i competència digital	
✓ Aprendre a aprendre	
✓ Autonomia i iniciativa personal	

✓ Selecció dels continguts

Decret 142/2007 (Educació Primària) / Decret 143/2007 (ESO)

Unitat Didàctica:

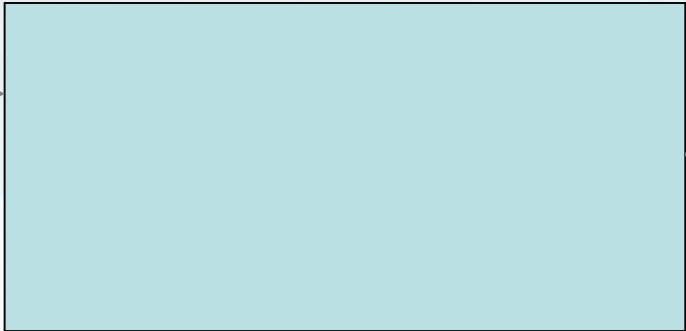
CONTINGUTS CONCEPTUALS (SABER)	CONTINGUTS PROCEDIMENTALS (SABER FER)	CONTINGUTS ACTITUDINALS (SABER SER i SABER ESTAR)

✓ Activitats d'ensenyament/aprenentatge

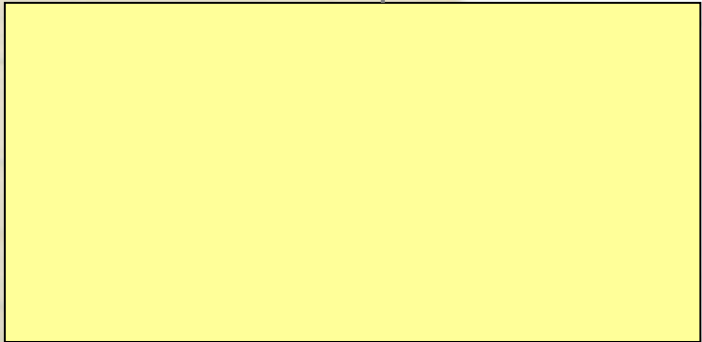
Abstracte

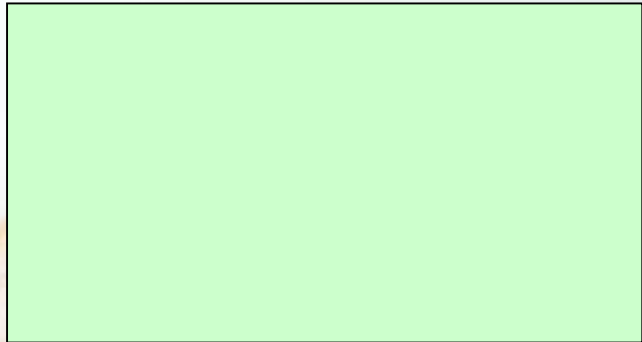
2. Introducció nous continguts

1. Exploració idees prèvies

4. Aplicació del coneixement

Concret

Simple

Complex

✓ Les activitats d'avaluació

Cal programar activitats d'avaluació integrades en el procés d'ensenyament/aprenentatge fent atenció a tres moments de l'avaluació:

1. AVALUACIÓ INICIAL: Funció diagnòstica

- Qüestionari detecció idees prèvies, Conversa al voltant d'una activitat de sensibilització (conte, imatge, notícia, peça musical...)
- **AVALUACIÓ FORMADORA: Funció reguladora**
- Qüestionari d'autoregulació, Activitat de coavaluació, Base d'orientació
- **AVALUACIÓ SUMATIVA: Funció certificadora**
- Activitats d'aplicació dels continguts apresos en un altre context, Proves i controls

L'avaluació proporciona informació sobre el grau d'assoliment dels objectius previstos per a reajustar la pràctica educativa i millorar els resultats de l'aprenentatge

La meva programació...

Cada docent ha de trobar el sistema que millor li serveixi

- El referent o punt de partida són les decisions de rang o nivell superior (PEC, PCC, Programació matèria...)
- Es recomanable començar per plantejar-se els **objectius**.
- Dels objectius se n'extreuen **els continguts** i d'ambdós, es dissenyen **activitats d'ensenyament-aprenentatge** que possibiliten l'aprenentatge dels continguts, l'assoliment dels objectius i el desenvolupament de competències bàsiques.
- Cada nou pas, obliga a revisar els anteriors per trobar la màxima **coherència**.
- Sense programació es cau en la improvisació o el “fer per fer” sense pensar quina és la finalitat que hi ha al darrere.